

25.6.2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

Lausuntopyyntö 22.5.2012; OKM/77/040/2011; Viite OKM038:00/2011

Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä

Ruotsin kielen opetus Savonia-ammattikorkeakoulussa

Ruotsin kielen tarve ja käyttö työelämässä ei Pohjois-Savon alueella ole välttämättä kovin suuri. Kuitenkin osa opiskelijoista työllistyy valmistuttuaan tai myöhemmin urallaan muualle Suomeen, ja mahdollisesti tarvitsevat toiminnallista ruotsin kielen taitoa. Itä-Suomen alueella ammatillisen asiantuntijan kielitaitoa tarvittaisiin venäjän kielessä. Venäjä on myös Savonian painola ja alueen elinkeinoelämän kannalta Venäjä-osaajia tarvitaan yhä enemmän.

Tällä hetkellä Savoniassa jokaisella koulutusalueella opintoihin kuuluu vähintään 3 opintopistettä ruotsin opintoja, useilla aloilla hieman enemmän (3-6 op). Vapautuksia ruotsin opinnoista annetaan hyvin vähän, lähinnä maahanmuuttajaopiskelijoille.

Ruotsin osaamisen lähtötaitotaso vaihtelee suuresti ja on viime vuosina selvästi laskenut aiemmasta. Suurin syy on vähäisempi ruotsin opiskelu aikaisemmilla opiskeluasteilla. Yhä useampi ammattikorkeakouluopintonsa aloittava opiskelija tarvitsee tukikursseja ruotsin kielen perustaitojen varmistamiseksi ennen kuin hänen on mahdollista keskittyä ammatillisen kielitaitonsa kehittämiseen. Tämä asettaa paineita opetuksen käytössä oleviin resursseihin. Tulevaisuudessa ei ole samassa määrin mahdollista toteuttaa tukikursseja, koska ammattikorkeakoulujen talous on kiristymässä merkittävästi.

Mielestämme on kohtuutonta vaatia ammattikorkeakouluopiskelijalta ns. virkamiesruotsin vähimmäisvaatimustasoa eli eurooppalaisen viitekehyksen taso B1-suorittamista. Mikäli lähtötaso opintojen alussa on olematon, niin B1-tason saavuttaminen vaatii opiskelijalta 360–720 tuntia opiskelua. Sen jälkeen opiskelija pystyisi suorittamaan pakolliset ruotsin kieliopinnot. Kun lähtötaso on riittämätön on mahdotonta edellyttää, että opiskelija joutuu opiskelemaan muun opiskelun ohella 1–2 pakollisen ruotsin opintojakson suorittamiseen. Samaan aikaan amk-rahoitus määräytyy opintojen tehokkuuden ja tutkintojen nopean valmistumisen perusteella.

25.6.2012

Savoniassa opiskelijoiden asenteet ja motivaatio ruotsin opiskeluun vaihtelevat jonkin verran alakohtaisesti kansallisia trendejä mukaillen. Liiketalouden ja matkailun aloilla asenteet ovat myönteisimpiä. Haasteena kieliopinnoissa on selvästi nykyään myös itsenäinen opiskelu. Lähitunneille osallistutaan ja siellä kielen opiskeluun panostetaan. Sen sijaan itsenäinen työskentely näyttäytyy haasteellisena. Osittain syynä lienee ajanpuute sekä tarve keskittyä monien erilaisten asioiden opiskeluun ja niistä suoriutumiseen yhtä aikaa.

Savoniassa opettajat pyrkivät lisäämään opetuksen työelämäyhteyksiä. Opiskelijoiden asenteisiin vaikutetaan myös kannustamalla heitä opiskelijavaihtoon ruotsalaisiin partnerikorkeakouluihin tai kertomalla esimerkkejä rekrytointitilanteista, joissa ruotsin kielen taidolla on ollut ratkaiseva merkitys. Myös opintomatkat Ruotsiin on koettu kannustaviksi.

Kommentteja toimenpide-ehdotuksista

Selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset ruotsin kielen osaamisen kehittämiseksi ovat pääsääntöisesti hyviä. Kaikki ne toimenpiteet perus- ja toisella asteella jotka auttavat kehittämään opiskelijan ruotsin kielen taitotasoa mahdollisimman korkealle ennen korkeakouluopintojen aloittamista, koetaan erinomaisina. Samalla on todettava, että kansallisen kielivarannon monipuolistamiseksi toivotaan tukea maailmankielien (esim. venäjä, saksa, espanja, kiina) opiskelun mahdollistamiseksi jo nuoresta iästä alkaen.

On toivottavaa, että opetusmenetelmiä kehitetään edelleen (toimenpide-ehdotus 8), joilla turvataan tutkintoasetuksessa vaadittavan kielitaidon saavuttaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön tuki erityisrahoituksen muodossa olisi tärkeää muutoin tiukkenevien opetusresurssien aikana.

Kaikki opetusaineistoa kehittävät ja monipuolistavat hankkeet (toimenpide-ehdotus 10) ovat arvokkaita. Materiaalien ja aineistojen korkeatasoinen laatu ja ajankohtaisuus ovat ensiarvoisen tärkeitä. Kehitystyössä on syytä kuitenkin huomioida se, että kehitystyö kohdistuu nimenomaan aineistoihin, eikä vain digitaalisen välineen ja sen käytön kehittämiseen. Lisäksi on muistettava, että ammattikorkeakouluissa myös kieliopinnot ovat ammatillisia, alakohtaisesti eriytyneitä. Eri alojen sisällölliset vaatimukset on siis huomioitava aineistojen kehitystyössä.

Täydennyskoulutuksen lisäämiseen (toimenpide-ehdotus 15) suhtaudutaan myönteisesti, ja toiminnallisen kielitaidon valitseminen sen painopisteeksi nähdään erittäin hyvänä. Monimediaisuus on myös hyvä asia, kunhan se ei vie päähuomioita itse substanssilta.

25.6.2012

Ruotsin kielen opetusta ja sen oppimista tukisi Savoniassa luonnollisesti myös eri keinoin lisättävä ruotsin- ja suomenkielisten koulujen yhteistyö, sekä opettaja- ja opiskelijavaihdot (toimenpide-ehdotus 17).

Ammattikorkeakouluopintojen oleellinen osa on harjoittelu ja siksi harjoittelujaksojen suorittaminen Ruotsissa/ ruotsinkielisillä alueilla nähtäisiin myös hyvänä vaihtoehtona kehittää ammatillista kielitaitoa tulevan ammatin vaatimissa, autenttisissa tilanteissa opiskelijavaihdon lisäksi.

Ruotsin kielen opetuksen tarjoaminen maahanmuuttajille (toimenpide-ehdotus 20) on tärkeää, jotta maahanmuuttajat ovat tasavertaisessa asemassa hakiessaan Suomessa työtehtäviä, joissa ruotsin kielen taito on valintakriteerinä. Olemme kuitenkin huolestuneita siitä, kuinka monien eri kielten (suomi, ruotsi) opintoihin maahanmuuttajaopiskelija pystyy keskittymään ja niiden taitoja syventämään muiden tutkintoon kuuluvien opintojen ohella. Ruotsin (tai suomen) opintojen järjestäminen nollatasolta valtionhallinnon kielitutkinnon tyydyttäviä taitoja vastaavan tason saavuttamiseksi vaatisi varsin paljon opetusresursseja, ja nykyisissä amk-tutkintorakenteissa näin laajan opintokokonaisuuden sijoittaminen osaksi tutkintoa tuntuu vaativalta tehtävältä.

Muiltakin osin toimenpideosiossa toivoisi pureutuvan niihin haasteisiin, joihin Savoniassa viitattiin amk-kielitaitovaatimusten osalta.

Rehtori

Veli-Matti Tolppi

